

נדה מאד לכל מי
שיכול לסייע
בכספי
הוצאות ההדפסה.
להנצחות
לע"נ וכיו"ב,
נא לפנות למייל
mdh036194741
@gmail.com
או בטל'
0527129867

דברי השירה

ויזכר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (דברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א
רב ביהכ"נ 'דברי שיר' ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

עשי"ת - פרשת האזינו - חג הסוכות - פרשת וזאת הברכה

שאמר דרשו ה' בהמצאו כו', כי החובה עליכם לדרוש ה' בהמצאו
ובהיותו קרוב כנ"ל, ע"ש באריכות.

.....

'כל ישראל ערבים זה לזה'

'אבינו מלכינו מחה והעבר פשעינו וחטאתינו מנגד עיניך. אבינו מלכינו
מחוק ברחמך הרבים כל שטרי חובותינו'.

צריך להבין, מאחר שביקשנו שהקב"ה ימחה ויעביר את כל הפשעים
והחטאים, א"כ מדוע מבקשים שוב בנוסח של מחוק שטרי חובותינו,
הרי כבר ביקשנו שהקב"ה ימחה ויעביר אותם חטאים, ואיזה שטרי
חובות נשאר שמבקשים עליהם מחיקה.

ושמעתי בשם הגאון רבי זאב ברלין זצ"ל ראש ישיבת גאון יעקב לבאר
באופן נפלא, שהרי עם ישראל כולם ערבים זה לזה, והיינו שיש לכל
אחד מישראל ערבות על כל כלל ישראל שיקיימו מצוות וישמרו
מלעבור על רצון ה', וא"כ יש לפרש, דבתחילה מבקשים על החטאים
שחטאנו שהקב"ה ימחה ויעביר אותם, אלא שמדין ערבות יש לנו
שטרי חוב על החטאים שעברו אחרים מכלל ישראל, ועל זה באה
הבקשה 'מחוק שטרי חובותינו'.

.....

לנצל את הכוחות שקבלנו מהקב"ה לעבודתו

"צור ילדך תשי ותשכח אל מחללך" (האזינו ל"ב - ח).

המגיד מדובנא מבאר לפי דרכו, משל לראובן שהיה חייב לשמעון כסף
רב, ושמעון היה דוחק בראובן שיפרע לו את חובו, הלך ראובן להתייעץ
עם לוי חבירו איך יוכל להשתמט משמעון, יעץ לו לוי שיעשה את עצמו
כמשוגע שיצא מדעתו, וכך יחשוב ראובן ששמעון השתגע מרוב צרות
ויעזוב אותו לנפשו, ואכן כך עשה, לימים לוה שמעון מלוי בעצמו
כסף, וכשבא לוי לתבוע את כספו מיד עשה שמעון את עצמו כמשוגע,
תפס לוי מקל והכהו מכות נמרצות, ואמר לו 'איך יעלה על ליבך
להשתמש כנגדי עם העצה שאני בעצמי נתתי לך...!'

ומבאר המגיד מדובנא, שהקב"ה ברא בבני אדם את מדת שכחה, משום
שאם אדם לא היה שוכח דברים הוא היה כל הזמן זוכר את כל הצרות
והקשיים שעברו עליו, ורק בגלל השכחה אפשר לחיות בשמחה
ובאושר, אך בני אדם משתמשים עם המדה הזאת כדי לשכוח את ה'
יתברך שהוא ברא אותם, וזה מה שכתוב כאן בפסוק - צור ילדך תשי,
שיש תביעה עצומה על כך שבמדה הזאת שהקב"ה ברא לטובת האדם
בזה עצמה הוא משתמש כדי לשכוח את הבורא עולם ח"ו, ואין לך
נבלה גדולה מזו.

לא לשכוח לעשות תשובה

המגיד רבי שלום שבדרון זצ"ל היה מספר על אחד שהיה צריך לטוס,
ולילה קודם הוא הכין לעצמו את כל התיקים והמזוודות, ובבוקר הוא
קם מוקדם והזדרז להגיע בזמן לטיסה, אביו שהיה נוכח במקום שם
לב שברגע האחרון בנו שכח את הדרכון על השולחן, מיד רץ האב אחרי
בנו וצעק לו שימתין כמה שניות, אבל הבן מאוד הזדרז ומיד נכנס
למונית ונסע לשדה תעופה, והאב בלית ברירה לקח ג"כ מונית ורדף
אחריו וכל הזמן ניסה להשיגו, אבל הבן נסע יותר ויותר מהר, ורק
כשעמד בשער בשדה התעופה הוא רואה שאין לו את הדרכון...

רב שלום זצ"ל היה זועק שאנחנו נמצאים בימים שחייבים לנצל כל
רגע, אבל לפעמים שוכחים את העיקר, שזה לעשות תשובה, ובלי
תשובה אין שום משמעות להגיע ליום הכיפורים, כי פספסנו את היסוד
של ימים אלו!

לנצל הימים שהקב"ה קרוב אלינו

בסוף גמ' יומא מסופר שהיה טבח שפגע ברב, ובערב יום כיפור הלך
רב לפניו כדי שהטבח יבקש ממנו מחילה, ובדרך רב הונא פגש את רב
וכששמע מרב לאן הוא הולך אמר רב הונא שרב הולך להרוג את הנפש,
ואכן כשרב הגיע לאותו טבח הוא עמד לפניו, וכשהטבח ראה אותו
הוא גער בו שילך ממנו, ותוך כדי הדברים הוא נהרג יעו"ש.

ומקשה רבי יצחק בלאזר מפטרבורגר זצ"ל (כוכבי אור מאמר ה'), שאם
הטבח פגע ברב והיה חייב מיתה, א"כ מדוע רב הונא אמר לרב שהוא
הולך להרוג את הנפש, הרי גם אם רב לא יבוא אליו הוא חייב מיתה
על פגיעתו ברב, ומשמע בגמ' שעל ידי שרב הלך לטבח לכן הוא נהרג.
וביאר ר' איצ'לה בארוכה, שהסיבה שרב הלך לאותו טבח מפני שרצה
ללכת בדרכיו של הקב"ה, שמצינו שבעשרת ימי תשובה הקב"ה כביכול
מגיע לעם ישראל כדי שיבקשו ממנו סליחה ומחילה, אלא שכפי גודל
ורום מעלת הימים יש תביעה עצומה אם ח"ו לא מנצלים את הימים
הללו לתשובה, וזה היה גם כן העוון של הטבח שפגע ברב, שעל עצם
הפגיעה עדיין לא היתה עליו גזירה למות, אך בעוון מה שזלזל
באפשרות שרב נתן לו שבא עד עליו, זה העוון שגרם לו למיתתו, ור'
איצ'לה מסיים שם בתוך דבריו 'אולם הכוונה הוא כי בימים האלה
בהמצאו ובהיותו קרוב, אז יגדל החוב על האדם לדרוש ה' ולעזוב רשע
דרכו, כי מידת רחמיו וחסידותו של הקדוש ברוך הוא, אשר בימים
האלה הוא מצוי וקרוב אל האדם למען בהיותו קרוב יתן אל לבו לשוב
אליו ית"ש, תוכל להתהפך על האדם לפוקה ולמכשול עון גדול אם
האדם ימנע בכ"ז מלשוב בתשובה, וכמעשה הטבח עם רב כנ"ל, וזה

וענין זה שייך לכל הכוחות המיוחדים שהאדם מקבל מהקב"ה, שעליו להשתמש בהם רק לעבודת ה', ואם ח"ו הוא משתמש בכוחות שקיבל מהקב"ה לדברים לא טובים, יש עליו תביעה גדולה, איך מלאו לבו להשתמש בכוחות שקיבל מהקב"ה כדי שישתמש בטובתו יתברך כדי להגדיל שמו הגדול, ולמעשה הוא מנצלם לדברים אחרים ח"ו.

.....

'ראשון לחשבון עוונות'

כתוב בפסוק בפרשת אמור על חג הסוכות "ולקחתם לכם ביום הראשון", והטור (סימן תקפ"א) מביא את דרשת חז"ל, שראשון הכוונה ראשון לחשבון עוונות, וידוע הקושיא שהרי יוה"כ היה ב' תשרי וא"כ כבר אין זה יום ראשון לחשבון עוונות, ואמנם במדרש שם מבואר שבד' הימים שבין יו"כ לסוכות כולם טרודים במצוות כל היום, ואין זמן לחטוא [וז"ל המדרש 'ביום הכיפורים הכל מתענין ומוותר להם הכל, במוצאי יום הכיפורים עוסקים במצות סוכה ולולב ואין עושין עונות, לכן קורא יו"ט ראשון ראשון לחשבון עוונות'], אכן יש בזה עוד כמה פירושים.

בביאור הגר"א על השו"ע (סימן תרכ"ד סעיף ה') ביאר דהימים שאחרי יוה"כ עד סוכות עדיין הם ימי כפרה במקצת והם בבחינת יום טוב כמו יום כיפור, ולכן יו"ט של סוכות זהו יום ראשון לחשבון עוונות, ובזה ביאר הטעם שלא אומרים נפילת אפים בימים אלו שבין יום כיפור לסוכות, ע"ש.

ושמעתי בשם השפת אמת זצ"ל ורבי שמשון רפאל הירש זצ"ל, משל לבעה"ב שהיה לו כרם של ענבים והיה לו פועל שהיה עובד בכרם, וכל שנה היה הפועל מביא לבעה"ב את החשבון של כל הענבים שצמחו במשך השנה, שנה אחת כל הענבים יצאו חמוצים, וכשהגיע הפועל להגיש לבעה"ב את החשבון, אמר לו הבעה"ב שכיון שבכל מקרה אין מה לעשות עם הענבים, אם כן אין לו צורך לידע את החשבון של כל הענבים הרי בין כך הם מקולקלים, אלא שלאחר כמה ימים נודע להם על אחד שמבקש דווקא ענבים חמוצים להכנת חומץ, ואז פנה הבעה"ב לפועל שכעת יגיש לו את החשבון של הענבים, שהרי עכשיו הוא נצרך לזה, והנמשל, שסוכות הוא ראשון לחשבון עוונות דהיינו על העוונות שכבר היו, ומשום שביום הכיפורים שעושים תשובה מיראה, הזדונות נהפכו לשגגות, וא"כ אין טעם לספור את כל העוונות, אך בהגיע חג סוכות שעושים תשובה מאהבה שהזדונות נהפכים לזכויות, א"כ הקב"ה רוצה לספור את כל העוונות, שע"י זה יש יותר זכויות, וזה הכוונה ראשון לחשבון עוונות.

וכע"ז שמעתי בשם הגרעק"א, שבגמ' ראש השנה (דף ט"ז) איתא 'למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לעררב השטן', וביאר הגרעק"א שאחרי התקיעות הראשונות עדיין התשובה היא תשובה מיראה, וא"כ השטן עדיין מזכיר את העוונות כיון שעל"פ זה נחשב כשוגג, אבל אחרי התקיעות השניות יש תשובה מאהבה, שהזדונות נהפכו לזכויות, ושוב אין לשטן על מה לקטרג.

.....

עכו"ם שגזל חייב מיתה

"תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" (וזאת הברכה ל"ג - ד'). בגמ' סנהדרין (דף נ"ט ע"א) לומדים מכאן שעכו"ם שלומד תורה חייב מיתה, מפני שהתורה שייכת לעם ישראל, ועל ידי שעכו"ם לומד, זה נחשב שהוא גזל את התורה, וגוי שגזל חייב מיתה.

ויש להקשות, שהרי גזילה זה באופן שמחסר ממון מחבירו, וכעין מש"כ בפסוק בשמואל ב' (כ"ג - כ"א) "ויגזול את החנית מיד המצר", ומה שייך בעכו"ם שלומד תורה ענין זה שנחשב שמחסר דבר מעם ישראל. ומרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל הוכיח, דיש חילוק בין איסור גזל אצל עכו"ם מאיסור גזל בישראל, דאצל ישראל הגזלה הוא לחסר לחברו דבר ולטול ממנו את שלו, ומשא"כ בעכו"ם התורה אסרה את עצם מעשה הגנבה ומעשה הגזלה, ולכן גונב נפשות שייך רק אצל עכו"ם שעשה מעשה גנבה ולא אצל ישראל, שהרי בגניבת נפש הוא לא מחסר דבר מה מהגנב, ולפ"ז מבאר דגם ללמוד תורה מקרי מעשה גזלה אעפ"י שלא החסירו דבר.

.....

'אין הדבר עומד לפני הרצון'

"ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה" (וזאת הברכה ל"ג - ז').

בדרך רמז אמרו שמי שהוא בבחינת 'ידיו רב לו' דהיינו שמתאמץ בכל יכולתו ופועל בכל כוחותיו, הוא זוכה ל'עזר מצריו תהיה' והיינו עזרת שמים להצליח במעשי ידיו.

ומרן רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר מאמרים ל"ב) ביאר שבתפילת גשם שאומרים בשמחת תורה אנחנו מבקשים בזכות יעקב אבינו - 'יחד לב וגל אבן מפי באר מים, בעבורו אל תמנע מים', והנה אם הכוונה לגבורה הגופנית שהיתה לו שהצליח להעביר את האבן מעל פי הבאר מרוב הכוח שהיה לו, א"כ מה שייך לבקש בזכות זה מים, ועל כרחק שהכוונה לכח אחר ולא לכח גופני, ומבאר שם, שיש לכל אחד ואחד כוחות גדולים שחבויים בתוכו, אלא שהאדם לא מודע אליהם, ורק בעת הכרח או סכנה ח"ו מתגלה אצל האדם כוחות עצומים הרבה למעלה מכוחו הרגיל, ועל ידי כך זה יעקב אבינו הצליח להוויז את האבן, ואיך הגיע יעקב לכח זה, על ידי 'יחד לב', דהיינו שהוא יחד את כל כוחותיו לעשיית חסד ועל ידי זה נהיה לו כוחו עצומים הרבה למעלה מיכולותיו, ולכן אנחנו מבקשים מים בזכות המעשה הזה של ה'יחד לב' לעשיית החסד.

ומעשה בהגאון הצדיק רבי נח וינברג זצ"ל ראש ישיבת אש התורה, שפעם בא אליו אחד הבחורים שלמד בישיבה שרצונו לעזוב את הישיבה ולחזור לאמריקה, כי הוא אלוף במשחק השחמט ושם הוא יכול להרוויח מזה הרבה כסף וכבוד..., ולא הועילו כל תחנוניו של רבי נח על לבו של הבחור, עד שרבי נח אמר לבחור שהוא רוצה לעשות כנגדו 'משחק', אך יעשו תנאי, שאם הבחור ינצח אז רבי נח ישלם לו את הכרטיס טיסה לאמריקה, אבל אם רבי נח ינצח במשחק על הבחור להישאר בישיבה ולא לחזור לאמריקה, הבחור שהיה אלוף בשחמט היה בטוח שהוא ינצח את רבי נח והוא הסכים מיד למשחק, אך למרבה ההפתעה רבי נח ניצח אותו במשחק, ואותו בחור נשאר בישיבה וגדל לאברך בן תורה מופלג, וסיפרו שאחרי אותו משחק שאלו את רבי נח איך הוא כל כך אלוף במשחק השחמט, וענה רבי נח, שבאמת הוא כלל לא אלוף בשחמט, ובקושי הוא יודע איך משחקים, אבל היה לו כח הרצון עצום לנצח כי ידע שבזה תלוי כל העתיד של הבחור, אז הוא זכה לסייעתא דשמיא וניצח.

לעילוי נשמות אשת חבר למרן הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל הרבנית הניה רחל ע"ה בת רבי יהושע זליג דייסקין זצ"ל נלב"ע ערב סוכות תשס"ב • ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמות אשת חבר למרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל הרבנית בת-שבע אסתר ע"ה בת רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל נלב"ע י"ז תשרי תשע"פ • ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמות בעל ה'חוט שני' מרן הגאון רבינו שמריהו יוסף נסים בן רבי נחום מאיר קרליץ זצוק"ל נלב"ע כ"ג תשרי תש"פ • ת.נ.צ.ב.ה.